

Η «ΚΑΤΑΛΛΑΓΗ» ΩΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ (22, 1-5)

Τοῦ Μητροπολίτη Κωνσταντίας - Ἀμμοχώστου
κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Θά ἦταν δυνατό νά ποῦμε, ὅτι στό βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως, ἡ ἔννοια τῆς καταλλαγῆς ἀποτελεῖ τόν τελικό στόχο καί σκοπό τῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπινου γένους καί τῆς ὅλης δημιουργίας. Ὁ τελολογικός σκοπός καί στόχος φαίνεται μέσα ἀπό τό ὄλο κείμενο τῆς Ἀποκαλύψεως μέ ἀποκορύφωμα τούς στίχους 1-5 τοῦ 22ου κεφαλαίου, ὅπου ἡ καταλλαγή σημαίνει τήν πνευματική θεραπεία καί ἀφορᾷ ὅλα τά ἔθνη, τά ὅποια, μετά τήν ἀποστασία τους ἀπό τό Θεό, θά ἔλθουν νά καταλλαγοῦν μέ Αὐτόν.

«Καί ἔδειξέν μοι ποταμόν ὕδατος ζωῆς λαμπρόν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καί τοῦ ἀρνίου. ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καί τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καί ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρπούς δώδεκα, κατά μῆνα ἕκαστον ἀποδιδόν τόν καρπόν αὐτοῦ, καί τά φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. καί πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καί ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καί τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καί οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, καί ὄψονται τό πρόσωπον αὐτοῦ, καί τό ὄνομα αὐτοῦ ἐπί τῶν μετώπων αὐτῶν. καί νύξ οὐκ ἔσται ἔτι, καί οὐκ ἔχουσιν χρείαν φωτός λύχνου καί φωτός ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεός φωτίσει ἐπ' αὐτούς, καί βασιλεύσουσιν εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων».

Ἡ δομή τοῦ κειμένου καί τῆς σκέψεως τοῦ συγγραφέα τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως τοποθετοῦν τά διαδραματιζόμενα στό κείμενο τοῦ κεφαλαίου 22, 1-5 μεταξύ τῶν τελευταίων πράξεων

καί γεγονότων πού συμβαίνουν στά ἔσχατα. Γνωρίζουμε ἀπό τήν ἐρμηνευτική, τόσο τῶν ἀρχαίων, ὅσο καί τῶν σύγχρονων ἐρμηνευτῶν, ὅτι στό προφητικό βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως συντίθενται στοιχεῖα πού ἀναφέρονται στό παρελθόν καί στό παρόν καί, ὑπό τό φῶς τοῦ προσώπου καί τοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐρμηνεύεται καί χαράσσεται, ἢ προφητεύεται ἡ πορεία καί ἡ κατάσταση τοῦ μέλλοντος, ὄχι μόνο τοῦ ἐντός τῆς ἱστορίας μέλλοντος, πού ἀφορᾷ τήν Ἐκκλησία καί τούς πιστούς, τούς ἐκλεκτούς τοῦ «ἀρνίου», ἀλλά καί τοῦ ἔσχατολογικοῦ μέλλοντος, τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Μέσα ἀπό τή σκηνοθεσία τοῦ Βιβλίου καί τήν πλοκή τῆς ὑποθέσεώς του διακρίνουμε ἐπίσης διάφορα ἐπίπεδα καταστάσεων καί γεγονότων: α) ὁ Θεός εἶναι κυρίαρχος τοῦ κόσμου καί τοῦ ἀνθρώπου, γιατί αὐτός εἶναι ὁ δημιουργός, β) ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου φωτίζεται ἀπό τό Λόγον τοῦ Θεοῦ πού σαρκώθηκε καί θυσιάστηκε γιά νά προσφέρει τή σωτηρία καί τήν καταλλαγή στόν ἄνθρωπο, γ) στόν κόσμο ἔχουν ἐπικρατήσει οἱ ἀντίχριστες δυνάμεις, ἔνεκα τῆς ἁμαρτίας καί τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου, δ) ἡ δύναμη τῆς ἁμαρτίας εἶναι τεράστια καί οἱ ἀντίχριστες δυνάμεις καταβάλλουν κάθε προσπάθεια γιά νά κρατήσουν τούς ἀνθρώπους μακριά ἀπό τή λυτρωτική χάρη τοῦ Θεοῦ, ε) οἱ κοσμικές πολιτικές δυνάμεις συνεργάζονται μέ τίς δυνάμεις τοῦ Ἀντιχρίστου. Μέσα σέ ὅλα αὐτά προβάλλει ἡ ἐλπίδα, γιατί στό τελικό στάδιο τῆς συγκρούσεως τῶν οὐρανίων ἀγγελικῶν δυνάμεων μέ τίς δυνάμεις τοῦ Ἀντιχρίστου καί ὄλων ἐκείνων πού τίς ἀκολουθοῦν, αὐτές οἱ τελευταῖες θά ἠττηθοῦν καί θά ἐπικρατήσει ἡ δύναμη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Τά ἔθνη ἔχουν τό δικό τους μερίδιο εὐθύνης καί συμμετοχῆς, γιατί πολλές εἶναι οἱ περιπτώσεις πού παρασύρονται ἀπό τόν ἀρχέκακο ὄφι καί στρέφονται ἐναντίον τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Εἶναι, ὄντως, χαρακτηριστική ἡ ὀπτασία πού περιγράφει ὁ Προφήτης: «Ἐπεσεν ἔπεσεν Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἢ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τά ἔθνη» (Ἀπ. 14,8.

Βλέπε και 18,3). Ἡ ἀκόμα, τὰ ἔθνη ταυτίζονται μέ τήν «πόρνη», δηλαδή τήν πολιτική ἐξουσία τῆς Ρώμης: «Τά ὕδατα ἅ εἶδες οὐ ἡ πόρνη κάθεται, λαοί καί ὄχλοι εἰσίν καί ἔθνη καί γλώσσαι» (Ἀπ. 17,15). Ὁ σκοπός εἶναι ὅπως τὰ ἔθνη περιέλθουν ὑπό τήν ἐξουσία τοῦ Θεοῦ διά τοῦ σαρκωθέντος Λόγου του: «Καί ὁ νικῶν καί τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπί ἐθνῶν, καί ποιμανεῖ αὐτούς ἐν ράβδῳ σιδηρᾶ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικά συντριβήσεται» (Ἀπ. 2,26-27). Οἱ ἄγγελοι στόν οὐρανό ὑμνοῦν τόν ἐπί τοῦ θρόνου καθήμενον Θεό μέ τούς λόγους τῶν προφητῶν Ἡσαΐα καί Ἱερεμία: «Πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσιν καί προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν» (Ἀπ. 15,4). Ἡ προφητική αὐτή προειδοποίηση ὀφείλεται στό γεγονός ὅτι κατά τή διάρκειά τῆς ἱστορίας, κατά τή διάρκειά τῶν μεγάλων δοκιμασιῶν καί θλίψεων, κατά τή διάρκειά τῆς διώξεως τῶν σφραγισμένων μέ τό ὄνομα τοῦ ἀρνίου, κατά τή διάρκειά τοῦ μεγάλου διωγμοῦ τῆς γυναίκας μέ τό παιδί, δηλαδή τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ἔθνη παρασύρθηκαν, συνετάγησαν καί συνήργησαν μέ τίς δυνάμεις ἐκεῖνες πού ἀντιστρατεύονται τό ἔργο τῆς σωτηρίας.

Ἡ καταλλαγή καί θεραπεία τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου ὡς δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ προέρχεται ἀπό τήν πρωτοβουλία τοῦ Θεοῦ Πατέρα καί εἶναι ἔργο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐνσαρκωμένου Υἱοῦ καί Λόγου Του καί τοῦ Παρακλήτου Ἁγίου Πνεύματος. Βεβαίως, ἡ καταλλαγή δέν ἀρχίζει μέ τήν ἐνανθρώπησή τοῦ αἰώνιου Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ἀνάγει τήν ἀρχή της ἀπό τήν πτώση τοῦ ἀνθρώπου καί ἐντάσσεται στό σχέδιο τῆς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀποτελεῖ αὐτό τοῦτο τό σχέδιο τῆς θείας οἰκονομίας. Ὁ Θεός καθοδηγεῖ τήν ἱστορία πρός αὐτό τό σκοπό. Παράδειγμα καταλλαγῆς στήν Παλαιά Διαθήκη εἶναι αὐτό τοῦ Κατακλυσμοῦ, ὅπου, μετά τήν παύση του, ἡ περιστέρα, τήν ὁποία ἔστειλε ὁ Νῶε γιά νά διαπιστώσει τήν κατάστασή τῆς γῆς, ἐπέστρεψε μέ κλάδο ἐλαίας. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος σχολιάζει λέγοντας: «Καί γάρ ναυαγίου ποτέ κοινοῦ τήν οἰκουμένην καταλαβόντος ἄπασαν, καί τοῦ γένους ἡμῶν κινδυνεύοντος ἀφανισθῆναι,

τοῦτο ἐφάνη τό ζῶον (ἡ περιστέρα), καί τήν λύσιν τοῦ χειμῶνος ἔδειξεν, καί κλάδον φέρον ἐλαίας, τήν κοινήν τῆς οἰκουμένης γαλήνην εὐηγγελίσατο ἅπερ πάντα τύπος τῶν μελλόντων ἦν» (Ὁμιλία εἰς τό κατά Ματθαῖον, PG 57, 205, 29-35).

Ἡ καταλλαγή, ὡς ἐννοία, περιέχει τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἴδιος ἱερός συγγραφέας τῆς Ἀποκαλύψεως, στό τέταρτο Εὐαγγέλιο γράφει: «Οὕτως γάρ ἠγάπησεν ὁ Θεός τόν κόσμον, ὥστε τόν Υἱόν αὐτοῦ τόν Μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν μή ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωήν αἰώνιον» (Ἰω. 3,16). Ἡ ἀγάπη εἶναι θυσιαστική, γιατί γιά νά γίνει πραγματικότητα ἡ καταλλαγή, ὁ αἰώνιος Λόγος τοῦ Θεοῦ μπῆκε στίς συνθήκες τῆς ἀνθρωπότητας, λαμβάνοντας τήν ἀνθρώπινη φύση, θυσιάστηκε ἐπί τοῦ σταυροῦ, θανατώθηκε καί ἀναστήθηκε. Ὁ Θεός, γιά τό ἔργο τῆς καταλλαγῆς, δέν χρησιμοποίησε τή βία οὔτε τήν κοσμική ἐξουσία, γιατί αὐτές ἔχουν διαφθαρεῖ ἔνεκα τῆς ἁμαρτίας. Αὐτό εἶναι φανερό στό βιβλίό τῆς Ἀποκαλύψεως, ὅπου οἱ πολιτικές δυνάμεις καί ἐξουσίες, εἴτε τῆς Ρώμης εἴτε ὁποιοσδήποτε ἄλλες, συνεργάζονται μέ τίς διαβολικές δυνάμεις τοῦ ἀρχαίου ὄφεως, τοῦ Ἀντιχρίστου, καί πλανοῦν τὰ ἔθνη, τὰ ὁποία στρέφονται μέ τή σειρά τους ἐναντίον τοῦ «ἐσφαγμένου ἀρνίου», ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, προσωποποιημένης ὡς γυναίκα, ἐναντίον ἐκείνων πού φέρουν τή σφραγίδα τοῦ ἀρνίου. Στό σημεῖο αὐτό φαίνεται πόσο ἐπηρέασαν τό συγγραφέα δύο σημαντικά διαφορετικά ἱστορικά γεγονότα πού τόν ὀδηγοῦν στή σκληρή αὐτή κριτική κατά τῶν πολιτικῶν ἐξουσιῶν: ὡς Ἰσραηλίτη μὲν ἡ καταστροφή τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπό τὰ Ρωμαϊκά στρατεύματα τό 79μ.Χ., ὡς Χριστιανό δέ οἱ διωγμοί ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, θύμα τῶν ὁποίων εἶναι καί ὁ ἴδιος. Οἱ πολιτικές αὐτές ἐξουσίες ἐξαναγκάζουν τούς ὑποτελεῖς τους νά χαράξουν στά μέτωπά τους, ὄχι τή σφραγίδα τοῦ ἀρνίου, ἀλλά τή σφραγίδα τοῦ θηρίου τῆς Ἀποκαλύψεως καί νά προσκυνήσουν τή δική του εἰκόνα ἀντί τήν εἰκόνα τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

Τό ἐρώτημα πού τίθεται, μέ τὰ ἀνωτέρω δεδομένα, εἶναι: Ποία μπορεῖ νά εἶναι «ἡ θεραπεία τῶν Ἐθνῶν», ἡ ὁποία προτείνεται

ἀπό τόν Προφήτη ἢ καί πραγματοποιεῖται, σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς Ἀποκαλύψεως, καί τί σημαίνει;

Ἡ διαδικασία θεραπείας καί καταλλαγῆς εἶναι ἐπίπονη καί θυσιαστική. Ἐμπεριέχει ὑψηλό κόστος γιά ἐκεῖνον πού ἀποφασίζει νά μπεῖ σ' αὐτή τήν πορεία, γιατί ὄχι μόνο Ἐκεῖνος πού ἀνέλαβε τήν πρωτοβουλία καταλλαγῆς καί θεραπείας τῶν ἐθνῶν βρέθηκε στή δίνη τοῦ θυμοῦ, τῆς κακίας, τῆς διαφθορᾶς τοῦ κόσμου καί τῆς ἀμαρτίας, φθάνοντας μέχρι καί τοῦ σταυρικοῦ θανάτου, ἀλλά καί ὅσοι τόν ἀκολουθήσαν ἔχουν διωχθεῖ «διά τόν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν» (Ἀπ. 12,11). Παρά ταῦτα, παρά τίς ἀντίξοες συνθῆκες τῆς θεραπείας τῶν ἐθνῶν καί τῆς ἐπιδιωκόμενης καταλλαγῆς, ὁ προφήτης τῆς Ἀποκαλύψεως ἐκφράζει τήν ἐλπίδα, τόσο γιά τίς πολιτικές ἐξουσίες, ὅσο καί γιά τα ἔθνη. «Ἡ γάρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν (τή νέα Ἱερουσαλήμ), καί ὁ λύχνος αὐτῆς καί τό ἄρνιον καί περιπατήσουσιν τά ἔθνη διά τοῦ φωτός αὐτῆς, καί οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν τήν δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν» (Ἀπ. 21,23-24).

Σύμφωνα, ἐπομένως, μέ τό κείμενο τοῦ κεφ. 22,1-5, ἡ ἐσχατολογική θεραπεία καί καταλλαγή τῶν ἐθνῶν ἔχει διάφορα χαρακτηριστικά. Τά ἔθνη εἶναι πλέον ἀπαλλαγμένα ἀπό τήν ἐπικυριαρχία τῶν δυνάμεων τοῦ Ἀντιχρίστου καί ζοῦν τήν ἐμπειρία τῆς συνεχοῦς κοινωνίας μέ τόν Θεό. Ἡ περιγραφή τῆς νέας καταστάσεως εἶναι παραδεισιακή, μέ τόν κρυστάλλινο ποταμό πού ἐκπορεύεται ἀπό τό θρόνο τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἄρνιου. Τό ξύλον τῆς ζωῆς πού παράγει καρπούς πολλαπλάσιους ἔχει τήν ἀναφορά του στή διήγηση τοῦ πρωτόγονου ξύλου τοῦ παραδείσου, πού ἔγινε αἰτία τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Ἄν ἐκεῖνο ὀδήγησε στήν ἀσθένεια τῶν ἀνθρώπων, τῶν λαῶν καί τῶν ἐθνῶν καί στήν ἔχθρα μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων, αὐτό τῆς Ἀποκαλύψεως ὀδηγεῖ στήν θεραπεία τῶν ἐθνῶν, στήν καταλλαγή μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων καί μεταξύ τῶν ἰδίων τῶν ἀνθρώπων. Ἐάν ὁ Θεός ἀνέλαβε τήν πρωτοβουλία τῆς συμφιλίωσεως, τῆς καταλλαγῆς τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό καί τό συνάνθρωπό του, τότε ἕναπομέ-

νει ἡ ἀμοιβαία κίνηση τοῦ ἀνθρώπου γιά νά καταστήσει στόν ἑαυτό ἐνεργῆ τήν καταλλαγή καί θεραπεία του, διαφορετικά αὐτή παραμένει ἄκαρπη. Στήν Κυριακή προσευχή αὐτό εἶναι ξεκάθαρο: «Καί ἄφες ἡμῖν τά ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καί ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν» (Μτ. 6,12. Βλέπε καί 6,14-15). Τελικός στόχος καί ἀποτέλεσμα τῆς πνευματικῆς θεραπείας τῶν Ἐθνῶν εἶναι ἡ λατρεία καί προσκύνηση τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, μέ τόν ὁποῖο θά βασιλεύσουν τά ἔθνη. Ἡ καταλλαγή, ἐπομένως, εἶναι πνευματική, γιατί μέ τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τῆς καταλλαγῆς, ἐπέρχεται καταλλαγή τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό, εἶναι ἀνθρωπολογική, γιατί ἐπέρχεται ἡ καταλλαγή μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά εἶναι καί οἰκολογική, γιατί ὁ ἀνθρωπος ἐπανέρχεται στήν προπρωτική του κατάσταση τῆς καταλλαγῆς μέ τό περιβάλλον του, μέ τή δημιουργία καί γίνεται πλέον χορτοφάγος, ἐφ' ὅσον τρέφεται πλέον ἀπό τοῦς πλούσιους καρπούς τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς.

Ἐνεκα τῆς προφητικῆς διαστάσεως τῶν γεγονότων τῆς Ἀποκαλύψεως, ἡ καταλλαγή, ὡς ἔννοια καί κατάσταση, εἶναι διαχρονική. Βεβαίως, δέν θά κάνουμε ἐκεῖνο πού γινόταν κατά καιρούς, δηλαδή δέν θά θεωρήσουμε ὅτι τά γραφόμενα ἀπό τόν Εὐαγγελιστή Ἰωάννη περιγράφουν τή δική μας ἐποχή. Ἐν τούτοις, εἶναι βέβαιο ὅτι ἔχουν ἕνα διαχρονικό καί ἐπίκαιρο μήνυμα νά μᾶς μεταφέρουν, γιατί ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι αἰώνιος. Καί αὐτό γιατί καί σήμερα τά ἔθνη, οἱ λαοί, οἱ φυλές, οἱ πολιτισμοί, οἱ θρησκείες, ἔχουν τή δική τους ἀνάγκη θεραπείας καί καταλλαγῆς. Ἄλλωστε, ἡ καταλλαγή εἶναι πολυεπίπεδη. Εἶναι θεολογική, εἶναι κοινωνική, εἶναι ἐθνική, εἶναι φυλετική, εἶναι προσωπική καί διαπροσωπική, εἶναι ἐπαγγελματική, εἶναι οἰκογενειακή κλπ. Ὁ παγκοσμιοποιημένος τρόπος ζωῆς καί συμπεριφορᾶς τῶν ἐθνῶν δημιουργεῖ πολλά προβλήματα: οἰκονομική κρίση, κρίση ἀρχῶν καί ἀξιών, κρίση θεσμῶν, κρίση προσωπικῆς πνευματικῆς ταυτότητας τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι δέν ἔχουν τή σφραγίδα τῆς καταλλαγῆς, συγκρούσεις μεταξύ ἐθνῶν καί λαῶν, ὅπως τῶν Ἰσραηλινῶν καί Παλαιστινίων, τῆς Κύπρου καί τῆς Τουρκίας, τῆς Ρω-

σίας και της Γεωργίας, των Ήνωμένων Πολιτειών και του Ιράκ, του Αφγανιστάν κλπ. Το φαινόμενο της τρομοκρατίας συγκλονίζει τό κοινωνικό, τό οικονομικό, τό πολιτικό και τό πολιτιστικό οικοδόμημα. Τό άβέβαιο μέλλον όδηγεϊ σέ επανάσταση τούς νέους π.χ. πρόσφατα στην Ελλάδα, ή προηγουμένως στη Γαλλία. Δημιουργείται κοινωνική άδικία. Τό εμπόριο των ναρκωτικών άπειλει τή σωματική και πνευματική υγεία και άκεραιότητα των νέων. "Όλες αυτές οί καταστάσεις έχουν ανάγκη πνευματικής θεραπείας, όπως είναι αυτή πού προτείνεται στό βιβλίο της Άποκαλύψεως. Βεβαίως, ή καταλλαγή περιέχει και τήν έννοια της δικαιοσύνης, μέ τήν όποία βαδίζει χέρι-χέρι, αλλά τήν πραγματική δικαιοσύνη του Θεού και όχι τήν άδικη και κατ' έπίφαση δικαιοσύνη των ανθρώπων. Δέν μπορούμε νά έχουμε δικαιοσύνη χωρίς καταλλαγή, ούτε και καταλλαγή χωρίς τή θεία δικαιοσύνη. "Όλα αυτά, «ών ούκ έστιν αριθμός», καταδεικνύουν τή βαθιά πνευματική κρίση του κόσμου μας και τήν ανάγκη της ενάρξεως της διαδικασίας της θεραπείας και της καταλλαγής.

Έάν ό Θεός επέλεξε τήν καταλλαγή ως τρόπο θεραπείας των συμπτωμάτων της άμαρτίας και της κοινωνικής άδικίας, ή καταλλαγή, κατά συνέπεια, είναι τό φάρμακο για τή θεραπεία των πληγών και της άποβολής του μίσους και της έχθρας μεταξύ των ιδίων των ανθρώπων και μεταξύ των ανθρώπων και του Θεού. Έάν ό Θεάνθρωπος, για νά προσφέρει ως δώρο σέ μās τήν καταλλαγή, πρόσφερε τόν έαυτό του θυσία, τότε πρέπει νά γνωρίζουμε ότι ή καταλλαγή για τή θεραπεία, σέ οποιοδήποτε επίπεδο, περιλαμβάνει τή θυσιαστική προσφορά και αυτοπροσφορά. Περιλαμβάνει τήν άμοιβαιότητα των συναισθημάτων και των πράξεων για νά είναι άποτελεσματική.

Θά κατακλείσω μέ τήν πρόταση του άποστόλου Παύλου, εισηγητή του θεολογικού όρου της καταλλαγής στην Καινή Διαθήκη: «Εϊ γάρ έχθροί όντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διά του θανάτου του Υίου αυτού, πολλῶ μάλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα εν τῇ ζωῇ αυτού» (Ρωμ. 5,10).

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΚΙΤΙΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΛΑΖΑΡΟ*

Χίλια εκατόν είκοσι χρόνια συμπληρώνονται φέτος από τήν ανέγερση του Ίεροῦ Ναοῦ του Αγίου Λαζάρου από τόν Αυτοκράτορα του Βυζαντίου Λέοντα Στ' τό Σοφό. Ο Κυπριακός Όργανισμός Τουρισμοῦ σέ συνεργασία μέ τό Βυζαντινό Μουσείο του Ίδρύματος Άρχιεπισκόπου Μακαρίου του Γ' ανέλαβαν τό ιερό έργο νά προβάλουν τόν "Άγιο Λάζαρο και τό μεγαλόπρεπο ναό του στη Λάρνακα, μέσα στα πλαίσια του προγράμματος προβολής του Θρησκευτικού Τουρισμοῦ.

Εύχαριστοῦμε θερμά όλους όσοι συνέβαλαν στην διοργάνωση αυτής της σπουδαίας έκθεσης. Συγκινούμαστε εκ βάθους ψυχής γιατί είναι ή πρώτη φορά πού ό "Άγιος Λάζαρος τιμάται μέ τόσο προσεγμένο και έντυπωσιακό τρόπο εκτός των όρίων της Μητροπολης Κιτίου. Είναι ακόμα ή πρώτη φορά πού ό "Άγιος έξέρχεται διά της προσκυνηματικής του εικόνας εκτός Λάρνακας και εκτός του πανσέπτου ναοῦ της χάριτός του.

Ήρθε στό χώρο της Ίερᾶς Άρχιεπισκοπῆς για νά συναντήσει νοερά τόν Ίδρυτή και Προστάτη της Αγιοτάτης Έκκλησίας της Κύπρου, Άπόστολο Βαρνάβα, πού, μαζί μέ τόν Άπόστολο Παῦλο, τόν χειροτόνησαν ως πρώτον Έπίσκοπο Κιτίου τό 45 μ.Χ. Ο "Άγιος Λάζαρος, ό άγιος της σιωπῆς και του πένθους συναντάται

* Η έκθεση έγινε στις 2 Μαρτίου 2010 στο Βυζαντινό Μουσείο του Ίδρύματος Άρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'.